

MORNARICE NA VELIKIM I MALIM MORIMA

admiral BRANKO MAMULA

Vojnoizdavački zavod, Beograd-
-1977. godine.

Iz štampe je ovih dana izašlo drugo i dopunjeno izdanje knjige admirala Mamule »MORNARICE NA VELIKIM I MALIM MORIMA«. Knjiga je u prvom izdanju dobila nagradu »22. decembar«. Za prvo izdanje pokazan je izuzetan interes, kako u našim oružanim snagama tako i potreba da se prevede i time omogućući uvid čitaocima van naše zemlje. Na predlog mnogih čitalaca a i ukazane potrebe izdavača, autor je izvršio potrebne intervencije i dopunio prvo izdanje najnovijim saznanjima i potrebnim analizama.

Knjiga je proširena i obogaćena novijim ilustracijama i prerađenim šemama.

Najbitnije intervencije svode se na sledeće:

— Prvo poglavlje je dopunjeno novim ilustracijama i mestimičnim intervencijama u tekstu.

— U drugom poglavlju je izvršena znatna intervencija u podnaslovu »Pogoni i brodske konstrukcije«. Tu je autor vrlo lepo prikazao kuda se danas u svetu ide sa istraživanjima novih pogona i konstrukcija, iz čega se može zaključiti da svet doživljava bitan revolucionaran proces u smislu istraživanja i odlučivanja-prihvatanja najoptimalnijeg pogona i konstrukcije.

Strukturu snaga ratne mornarice autor svrstava u dve podgrupe: na stratejske nuklearne snage i pomorske snage opšte namene, u šta uključuje: površinske snage, podmornice, avijaciju i helikoptere.

— Treće poglavlje je najbitnije prerađeno i dopunjeno.

Autor je razradio novi naslov »ULOGA MORNARICE NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE JUGO-

SLAVIJE U STRATEGIJI NARODNO-OSLOBODILAČKOG RATA« i razrađuje ga kroz podnaslove: Jadranski prostor posle kapitulacije Italije ulazi u prvi plan strategije NOR-a; Značaj jadranskog prostora za nemačku odbranu; Međusobni stratejsko-operativni odnosi na Jadranu i Mornarica Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije — stratejski faktor.

U ratnim danima 1943. godine, kada Narodnooslobodilačka vojska postaje još značajniji faktor na spoju savezničkih frontova — angloameričkog u Italiji i na Sredozemlju i sovjetskog na istoku, koji se uzastopnim ofanzivama približavao balkanskom prostoru, autor naglašava: »Jadransko more, otoci i obala, nekada daleko u pozadini ratujućih strana i njihovih prostora, izbijaju u prvi plan. Na spoju savezničkih snaga u južnoj Italiji i Sredozemlju, sa brojnom NOVJ i najšire organizovanim NOP-om na istočnim obalama, Jadransko more postaje prostor od stratejskog značaja«.

Autor dalje navodi da je u to vreme Jadran predstavljao izuzetno značajnu komunikaciju sa snagama na jugu Balkana, u Grčkoj i Albaniji i da su Nemci morali po svaku cenu i uz najveće napore obezbediti pomorsku obalsku komunikaciju iz Tršćanskog i Riječkog zaliva za Dalmaciju, Albaniju i Grčku. U takvoj situaciji stratejsku bitku za Jadran dobila je NOVJ. Utvrđivanjem otoka Visa i zadržavanjem operacijske osnove na vanjskim otocima, uspostavljeno je prvo stratejsko-operativna ravnoteža između nemačkih snaga i NOVJ, da bi snage NOVJ postepeno preuzimale inicijativu. Ta inicijativa snaga NOVJ omogućava nastupanje koje će se jednom operativnom pauzom, zimi, početkom 1945. godine, završiti oslobođenjem kvarnerskih otoka, Hrvatskog primorja, Istre i Trsta u borbama za konačno oslobođenje zemlje.

Mornarica NOVJ bila je u celom tom vrlo značajnom periodu NOB

snaga koja je povezivala sve ratujuće faktore na jadranskom prostoru, a njih sa bazama u južnoj Italiji i Sredozemlju.

Autor skreće pažnju da — politički ocenjujući značaj jadranskog vojišta — nameće se zaključak da je ono od 1943. godine do kraja rata imalo ogroman uticaj na tok i ishod NOR-a. Brzina ratnih događaja i njihov uticaj na sudbinu NOB-e tražilo je da rukovodstvo NOP-a najodlučnije krene u akcije na međunarodnom terenu. »Vis je za nas bio poslednja etapa u kojoj je trebalo stvoriti odnosno oformiti našu državu. Sa Visa je nama bio otvoren širok horizont za kontakte sa našim saveznicima i ostalim svetom uopće ... Tu se mi nismo bavili samo vojnom strategijom već i politikom ... mi smo tada prešli okvire vojne strategije i taktike i preneli našu aktivnost i na diplomatsko polje, ostvarujući kontakte sa našim saveznicima« — Tito (Izlaganje u Komiži na Visu povodom 20-godišnjice dolaska VŠ na Vis).

Prisustvo NOVJ i njezine mornarice na jadranskom vojištu lišilo je saveznike svakog osnova za njihovo angažovanje u završnim operacijama preko jugoslovenskog prostora i svih posledica koje je ono moglo nositi sobom. Sastavni deo tog vojišta činili su otoci, Istra i Slovenačko primorje koji su posle I svetskog rata bili silom otičeli Jugoslaviji. Preko jadranskog vojišta snage JA i JRM stigle su u završnim borbama na našu zapadnu etničku granicu pre savezničkih snaga, što je obezbedilo rukovodstvu nove Jugoslavije da sa više-manje jednakih vojnih pozicija, uz punu političku i moralnu pred-

nost, traži konačno rešenje svojih zapadnih granica.

Blagovremeno formiranje mornarice NOVJ i njen uspešan razvoj do snage sposobne da izvršava sve složene zadatke rata na moru, omogućili su da se uspešno realizuju najkрупniji vojno-politički i strateški zadaci na tom važnom prostoru jugoslovenskog ratišta. Uloga mornarice NOVJ bila je daleko veća od 15.000 ljudi sa koliko je završila rat.

— Naslov »PARTIZANSKA DEJSTVA NA MORU I REKAMA U JUŽNOM VIJETNAMU« autor proširuje ostalim dejstvima posle drugog svetskog rata novim naslovom i sadržajem »NEKA NAJVAŽNIJA ISKUSTVA OSLOBODILAČKIH RATOVA I ODBRANE OD AGRESIJE NA MORU I REKAMA POSLE II SVETSKOG RATA«.

— Drugo izdanje knjige obogaćeno je još i novim naslovima »DEJSTVA NA PRIVREMENO POSEDNUTIM PODURČJIMA MORA, OTOKA I OBALE« i »REKE I NJIHOV ZNAČAJ U NAŠOJ ODBRANI«.

Ovo naučno delo od posebnog je interesa za obogaćivanje ratne veštine i vojnopomorske naučne misli. Po sadržaju i značaju prelazi okvire potrebe izučavanja samo u našoj RM, pa je preporučljivo i za sve strukture koje se na bilo koji način bave proučavanjem ONOR-a na moru i rekama. Pored toga, po sadržaju i načinu obrade može da koristi za izučavanje svim mornaricama koje će u sklopu svojih oružanih snaga voditi pravedne ratove.

Ž. N.

NAUKA I VOJSKA

Menahem, Georges: NAUKA I VOJSKA (La science militaire). — Paris, Éditions du Seuil, 1976; s. 317 + (2) s. 8°

Armija, militarizam i ideologija agresivnih vladajućih slojeva često su bili predmet kritike na Zapadu. Nauka, kao nosilac istine, ređe je bila dovedena u pitanje. Ali, sredinom šezdesetih godina u SAD i V. Britaniji, a naročito 1968. godine u Francuskoj, javlja se, neodvojivo od pokreta pro-

testa protiv rata u Vijetnamu, dosta snažan talas osporavanja dominantne uloge nauke.

U ta dva toka društvenog i idejnog previranja, Georges Menahem, profesor univerziteta u Haute-Bretagne (Francuska) našao je izvor i podstrek za knjigu »Nauka i vojska«. Prema rečima autora, »bez tog političkog i ideološkog pokreta, ta knjiga ne bi mogla biti ni napisana ni objavljena«.

U osnovi, knjiga obrađuje društvenu uslovljenost nauke i armije, njihov položaj u društvu i njihovu ulogu,

znači i njihovu moć. Razmatra se samo delimičan vid te uslovljenosti: uslovljenost nauke armijom i armije stanjem nauke, pre svega u SAD ali i u Francuskoj.

Najpre je sumarno analiziran veći broj činilaca koji su uslovljavali vojno delo u prošlosti (među njima i stanje nauke), kako bi se razumelo da moć vojnog aparata nije uslovljena ni tehnikom koju koristi, ni voljom za moći generala.

Polazeći od stava F. Engelsa da »taktika i strategija zavise, pre svega, od dostignutog stepena proizvodnje: i uzimajući u obzir shvatanja najznačajnijih savremenih vojnih teoretičara o odnosima između rata i društva, pisac zaključuje da je karakter prošlih ratova (strategiju) određivalo u najvećoj meri bar šest faktora — vojna tehnika, tip vojne organizacije (način regrutovanja: opšta vojna obaveza ili najamnička armija), ideologija o ratu, način proizvodnje, demografija i društvena organizacija u kojoj živi armija. Dokazuje da postoji recipročna uslovljenost između društvene i privredne organizacije s jedne, i vojne organizacije s druge strane, i da ona može pod određenim uslovima izazvati militarizaciju privrede i društva, što je danas, kako naglašava, slučaj s kapitalističkim svetom. S tim u vezi izlaže ideju da pored sistema proizvodnih snaga (radnici, sredstva za rad i predmeti rada) postoji i sistem destruktivnih snaga (vojnici, borbeno sredstvo i objekti kojima treba vladati ili koje treba uništiti), i da se ti sistemi uzajamno prožimaju.

Prelazeći na uži vid recipročne društvene uslovljenosti armije i nauke, pre svega, na analizu odnosa između nauke i armije, G. Menahem pokušava da objasni istorijske, političke, ekonomske i kulturne procese koji su poslednjih 30 godina uslovlili militarizaciju nauke, odnosno vlast armije nad naukom.

Prikazano je kako je u SAD prvi svetski rat pripremio, drugi svetski rat stvorio, a posleratni period učvrstio velike promene u odnosima između naučnih ustanova i vojnog aparata. Jer, do 1941. naučnici su se uzaludno trudili da uvere generalštab o korisnosti svog pronalaska za armiju, a posle 1945. vojnici uviđaju da im i svako fundamentalno istraživanje može biti korisno. U međuvremenu, od 1942. do 1945, velike naučne organi-

zacije rade za potrebe američke armije, nalazeći svoj model u struktura kapitalističkog preduzeća i armije. Autor objašnjava tu pojavu zahtevima za porast profita, zaostravanjem klasne borbe i željom SAD da svakim danom ima sve snažnije oružje.

U daljem izlaganju detaljno je prikazano kako od 1945. nauka postaje instrumenat kojim se povećava kapitalistička akumulacija i sredstvo moći u rukama Pentagona, kako naučni razvoj u SAD neposredno zavisi od činjenice što su one prva svetska imperijalistička sila i kako je vojnoindustrijski kompleks izraz potreba američkog imperijalizma.

Posebno su vredna autorova objašnjenja: procesa kojima nauka dolazi pod vlast američke armije, načina kojima se stvara vojnonaučni kompleks, metoda kojima armija usvaja rezultate nauke i objašnjenja poluga kojima se SAD služi da utiče na naučno istraživanje u drugim zemljama i da njime rukovodi.

Kada je reč o Francuskoj, u knjizi se ističe da je priroda naučnog istraživanja u njoj određena u velikoj meri specifičnostima klasne borbe i birokratizovanim centralizmom državne uprave. Najviše prostora dato je razmatranju organizacije naučnog istraživanja u armiji, armijskim ustanovama u kojima se ona obavlja, načinu njegova finansiranja i obimu utrošenih finansijskih sredstava od 1958. do 1973. od strane armije, stvaranju i delovanju tzv. vojno-upravnog kompleksa u kome najveću ulogu imaju svršeni đaci Politehničke škole.* Posebno mesto dato je nastanku, strukturi i zadacima Ministarske delegacije za naoružanje, u kojoj su grupisani i organi odgovorni za naučni rad i organi odgovorni za proizvodnju, a naročito njenom najznačajnijem elementu Upravi za istraživanje i upotrebu opitnih sredstava. Vredno je istaći napore koji se čine da se istraživanje decentralizuje i orijentaciju armije na prikupljanju podataka o svemu što se dešava u svetu nauke i tehnike dobro organizovanom informativnom službom. Naime, francuska armija kontroliše za sada samo manji deo (6%) svetske vojne istraživačke delatnosti (SAD 50, a SSSR 35%)

* Politehnička škola je u nadležnosti Ministarstva odbrane. Iz nje izlaze civilni i vojni inženjeri sa veoma visokim naučnim i tehničkim znanjima (Prim. S. J.).

a za vojna istraživanja izdvajala je 53% (V. Britanija 77%, SAD 85%). G. Menahem je prišao analizi političkih implikacija razvitka nauke pod snažnim uticajem vojnog faktora. Jer, nauka ne daje moć samo vojnicima — za industrijalce ona je izvor pronalazaka i budućih profita, a za običnog čoveka je »čudo« koje nudi nadu za napredovanje u društvu kada se savladaju školske stepenice. Nauka je izvor moći i onih koji joj služe. Zbog toga, kontrola nad njom postaje ulog u uzajamnoj borbi za vlast u društvu pojedinih njegovih delova, pre svega vojnika, političara, privrednika i naučnika odnosno njihovih organizacija. Odatle postaje razumljiva pojava otpora jednog broja naučnika dosadašnjem načinu iskorišćavanja naučnih rezultata. Ta borba nije primetna, napominje pisac, pošto se uglavnom vodi u vladajućim slojevima društva. Međutim, u momentima kriza ona postaje vidljiva kao elemenat širih političkih i društvenih pokreta u kojima naučnici i narodne mase postaju saveznici.

U uskoj vezi s tom borbom pisac smatra da nije dovoljno imati na umu samo sadržaj istine do koje dolazi nauka nego i njen društveni aspekt, tj. ugnjetavački i oslobodilački karakter. Istraživanjem razvitka jednog i drugog aspekta pisac utvrđuje njihove interakcije, razmatra istorijske situacije i u kojima ugnjetavački karakter istine dobija prevagu nad oslobodilačkim i obratno, i procenjuje kakve posledice ima razvoj ta dva aspekta na razvoj istine.

U vezi s tim on postavlja interesantno pitanje — da li je moguće operaciono istraživanje upotrebiti za upravljanje preduzećima i celokupnom privredom u socijalističkom društvu? Da bi utvrdio elemente za odgovor, pisac vrši sažetu analizu istorije njegovog nastanka za potrebe armije u toku drugog svetskog rata i njegovih društvenih obeležja, te otkriva njegovu dvostruku ulogu — instrumenta kojim se postiže moć, jer omogućava da se uspešnije ovlada složenim tehničkim, privrednim i političkim procesima, i sredstvima kojim se dolazi do istine — u obnavljanju i konsolidaciji kapitalističkog sistema. U odgovoru na pitanje koje je postavio, kaže da su veoma ograničene »mogućnosti za primenu operacionog istraživanja... bez prethodnih izmena i dopunskih mera u socijalis-

tičkim zemljama koje hoće da izbegnu reprodukciju društvenih odnosa koje žele da unište«.

G. Menahem osporava na Zapadu dosta prošireno shvatanje o povoljnim posledicama od ogromnih armijskih ulaganja u istraživanje i razvoj naoružanja, kosmonautike i atomske energije na napredak ostale tehnike, industrije pa i čitave privrede. Podvlačeći nesrazmeru između veličine uloženi finansijskih sredstava i neznatnosti »rezultata«, ističe da je proces militarizacije, popratne pojave ogromnih novčanih ulaganja za tu vrstu istraživanja, u uskoj vezi sa preraspodelom i učvršćenjem mesta i uloge vojnih vrhova u društvu i s odnosima koji vladaju između vladajuće i eksploataisane klase. I više od toga, napredak u vojnoj tehnici nametao je velike promene u odnosima među imperijalističkim silama (primer NATO pakta za vreme hladnog rata) i u odnosima između njih i nesvrstanih zemalja (primer vijetnamskog rata).

Da bi olakšao iznalaženje najprikladnije politike narodnih masa u borbi za rušenje imperijalizma, pisac daje tri scenarija — dva od njih moraju uznemiriti jer predviđaju porast imperijalističkih snaga, a treći je nešto optimističiji jer nagoveštava pobedu socijalizma u svetu i daje nadu da će »promena društvenih odnosa, a naročito onih koji upravljaju proizvodnjom znanja... oboriti imperijalistički sistem i njegovu manifestaciju — militarizam«.

Studija je završena zaključkom:

- karakter vojne tehnike i strategije njenog iskorišćavanja u velikoj meri uslovljava razne oblike klasne borbe, a ne samo njen krajnji oblik — oružanu borbu;

- klasna borba bitno određuje vojnu tehniku;

- sadržaj i oblik naučnog i tehničkog razvitka je velikim delom proizvod klasne borbe.

Za čisto vojne potrebe veoma su korisni oni delovi knjige koji govore o mogućnostima korišćenja naučnih otkrića iz najrazličitijih oblasti u vojne svrhe i o iskustvima vijetnamskog naroda u pronalaženju adekvatnih metoda i sredstava za borbu protivu američke armije naoružane najmodernijim oružjem u kome su primenjeni vrhunski rezultati naučnih istraživanja.

S. J.

Military Review

Stručni časopis Kopnene vojske SAD, u broju 7/77, pored svojih stalnih rubrika, donosi i ove članke:

Implikacije modernog bojnog polja — pukovnik Zeb B. BRADFORD, i pukovnik Frederic J. BROWN, SAD;

Nedosledna debata: Blickrig, precizno vođena municija i centralna Evropa — David SYRETT, SAD;

Sadašnja sovjetska taktička doktrina: uticaj prošlosti — major Joseph C. ARNOLD, SAD;

Novi pogled na NATO (preuzeto iz američkog časopisa Sea Power) — L. Edgar PRINA, SAD;

Borbeno orijentisana pozadina — potpukovnik Richard M. WANGENHEIM, SAD;

Potreba za ofanzivnim operacijama na kopnu (iz britanskog časopisa RUSI Journal) — major R. S. EVANS, Velika Britanija;

Nevolje nove divizijske organizacije (otkrivanje i ispravljanje propusta — prim. prev.) — kapetan Stephen N. MAGYERA Junior, SAD;

Izgubljena luka — kapetan Kenneth J. Strafer, SAD;

Obaveštajna služba s one strana Anda: Kako ju je koristio San Martin — penzionisani pukovnik R. C. BURNS, SAD;

Vežba oklopnih jedinica Savezne Republike Nemačke u Kampu Shilo, Kanada — W. John FARQUHARSON, Kanada;

Najvažnije britansko ulagajne za odbranu — penzionisani pukovnik Norman L. DODD, Velika Britanija.

opštenja, događaji, fakta, Inostrana vojna hronika i Prilozi u boji. Članci sovjetskih autora i hronika su pisani na osnovu podataka iz inostrane štampe. U drugom polugodištu 1977. godine donosi, pored ostalih, i ove članke.

a) U broju 7 (juli) 1977:

»Protivpartizanska« borba — pukovnik A. CVETKOV, doktor vojnih nauka, i potpukovnik J. VASKIS, kandidat vojnih nauka;

Osnovni pravci borbene pripreme KoV SAD — kapetan N. DYMČINSKIJ;

Gledišta NATO o upotrebi avijacije — pukovnik u penziji G. OSIPOV, kandidat vojnih nauka, docent;

Civilna odbrana SR Nemačke — pukovnik V. EMELJANOV.

b) U broju 8 (avgust) 1977:

Obaveštajna služba (izviđanje) u savremenom ratu — general-major R. SIMONJAN, doktor vojnih nauka, profesor;

Odrbana armijskog korpusa SAD — pukovnik A. RYŽKOV, kandidat vojnih nauka, docent;

Organizacija Ratne mornarice SAD — kapetan bojnog broda I. KAREMOV.

c) U broju 9 (septembar) 1977:

Borba protiv vazdušnih desanata u odbrani — pukovnik A. BULATOV, kandidat vojnih nauka, docent;

Inžinjerijsko uređenje odbrambene zone divizije — pukovnik J. KOROLEV, kandidat vojnih nauka, docent.

d) U broju 10 (oktobar) 1977:

Radioelektronika i savremeno oružje — general-potpukovnik, inženjer P. IVANOV, i pukovnik inženjer L. GULJAJEV.

e) U broju 11 (novembar) 1977:

Američka strategija »realističkog zastrašivanja« — general-major u rezervi P. SERGEJEV i pukovnik u rezervi V. TRUSENKOV;

Vojno-politička situacija na Bliskom istoku — L. MEDNICEV;

Borbena dejstva na pošumljenom zemljištu — pukovnik A. KOLJCOV;

Vojni budžet SR Nemačke za 1977. budžetsku godinu — V. GOROHOF.

ЗАРУБЕЖНОЕ ВОЕННОЕ ОБОЗРЕНИЕ

Stručni časopis Ministarstva odbrane SSSR. Ima stalne rubrike: Opštevojni problemi, Kopnena vojska, Ratno vazduhoplovstvo, Ratna mornarica, Vojna ekonomika i infrastruktura. Sa-

f) U broju 12 (decembar) 1977:

»Psihološki rat« u planovima imperijalizma — kapetan bojnog broda T. BELAŠČENKO;

Planiranje razvoja oružanih snaga SAD — potpukovnik V. LARIONOV; Priprema teritorijalnih jedinica SR Nemačke — pukovnik V. MERENKOV, kandidat vojnih nauka, docent; Raketni sistemi operativno-taktičke namene — pukovnik inženjer N. MIHAJLOV;

Konkurentska borba oko tenka NATO — pukovnik V. LESKOV;

Obezbeđenost SAD strategijskim silovima — A. AFANASJEV i N. KLIMOV.

Europäische Wehrkunde

Časopis za vojna pitanja, organ Udruženja za vojnu nauku SR Nemačke donosi ove članke.

d) U broju 1 1977:

25 godina Udruženja za vojnu nauku: Kritički osvrt — Wilhelm Meyer-Detring;

Vođenje taktičkog atomskog rata i NATO — održiva strategija ili zablude? — Arthur S. Collins mlađi, rezervni general-potpukovnik;

Problemi savremenih oružanih snaga — Carl-Gero von Ilsemann, general-potpukovnik;

Najveći britanski doprinos odbrani — Normann L. Dodd, pukovnik;

Saveznici u drugom svetskom ratu — viđenje De Gola (II) — dr. filozofije Ulrich Marwedel.

Pregled aktuelnosti:

Kadrovske promene u Bundesveru — Francuska: Vojni budžet 1977. i reforma službe u oružanim snagama — Svaki treći ne služi vojni rok — Brdska divizija — Učešće u NATO-vežbama — Grčka: Francuski brzi čamci

i rakete za pomorske snage — Beleške o britanskoj odbrani — NDR: Tri-deseta godišnjica formiranja graničnih jedinica. Uspeh obuke u NNA NDR. Vežbe civilne odbrane — SSSR: Arhiv ministarstva odbrane — Vesti sa Bliskog i Srednjeg istoka — Oman: Ustupanje vojne baze SAD-u — Vesti iz Azije: Vijetnam-ASEAN. NR Kina: Naoružanje — Daleki istok: Vojni potencijal Kine i Sovjetskog Saveza — Puč u Tajlandu — Japanski program odbrane za 1976/1977 — Kina: Bombe i kompjuteri — Ugovori o prodaji nuklearnih sirovina.

b) U broju 1977:

SALT II — Stanje pred nove impulse nakon promene vlade u SAD — dr Lothar Ruehl;

Osavremenjavanje raspoloživih snaga NATO. Neke političke procene — Uwe Nerlich;

25 godina Udruženja za vojnu nauku. Kritički osvrt (II) — Wilhelm Meyer-Detring, general-potpukovnik;

Zar nema mesta za originalnost? — Hans Hinrichs;

Azija i nafta — Maharaj K. Chopra; Vojnici studenti — vojnici praktičari. Ciljevi, sadržaj i organizacija praktičnog rada na Visokim školama Bundesvera — dr Dieter Portner, potpukovnik;

Invazija u Normandiji 1944 — Peter Rückbrodt, potpukovnik.

Pregled aktuelnosti:

Standardizacija tenkova — Francuska: Nuklearno oružje u narednih deset godina. I armija. Povećan broj dobrovoljaca za služenje vojnog roka. Pohadanje kurseva u inostranstvu — Danska: Strategijski značaj Grenlanda — Kanada: Doprinos NATO-u. Nema nuklearne pomoći za Pakistan — Britanske beleške o odbrani — NATO: Novi sistem isturenih osmatračkih stanica — Švedska: 25 godina Visoke vojne škole — Španija: Novi propisi za vojne obveznike koji odbijaju da prime oružje — Varšavski pakt: Novi vrhovni komandant — Jugoslavija: Proširenje nadležnosti vojnih sudova. Distanciranje od socijalističke zajednice. Tito o oslobodilačkoj borbi u poslednjem ratu — Južna Afrika — Skinut embargo na oružje — Pripreme za odbranu — Vesti sa Bliskog i Srednjeg istoka — Iran: Francuski raketni brzi čamci za po-

morske snage — Beleške iz Azije — Ratno pravo i Filipini — Teška voda iz SSSR za Indiju — Oružane snage SAD u Koreji — Kina: Struktura vlasti — Kuba: Obuka agenata — Peru: Kupovina sovjetskih bombi.

c) U broju 3 1977:

Budućnost naše bezbednosti — Georg Leber, savezni ministar odbrane; *Novi zadaci za stari savez* — Robert Ellsworth, do januara 1977. zamenik sekretara za odbranu SAD;

Značaj detanta za politiku bezbednosti — prof. dr Kurt H. Biedenkopf;

Isturena odbrana ili odbrana po dubini? Razmišljanja o taktičkoj koncepciji odbrane — Hans Hinrichs;

Sovjetska politika »miroljubive koegzistencije« i njeni vojno-politički ciljevi — dipl. politolog Willi Schwanitz; *Podoficir sovjetske armije* — Erich Ferdinand Pruck, rezervni pukovnik.

Pregled aktuelnosti:

20 godina Više vojne akademije SR Nemačke — Odbijanje služenja vojnog roka u inostranstvu — Iskustva iz rada Visoke vojne škole Bundesvera u Hamburgu — Francuska:

Smanjenje oružanih snaga u SR Nemačkoj — Obuka komandi — Služba za dokumentaciju i kontrašpijunažu — Porinuta četvrta nuklearna podmornica — Beleške o britanskoj odbrani — SAD: Ponuda za SALT-pregovore — Novi direktor CIA — Američki doprinos NATO — Proizvodnja velikih nuklearnih bojnih glava — Razoružanje i ljudska prava — NDR: Rumunska delegacija u NNA. Naređenje i poslušnost u jednoj socijalističko-komunističkoj armiji — Rumunija: Značaj Varšavskog pakta — SSSR: Predlozi Brežnjeva za SALT. Pripreme za 60. godišnjicu oktobarske revolucije — Dalekoistočni vojni blok? — Protiv vojnog budžeta SR Nemačke — Američki vojni budžet — Beleške sa Bliskog istoka — Beleške iz Azije — Laos: Sovjetski raketni silosi? — Određivanje indijske pomorske zone — Revolt muslimana i predlog za obustavu vatre.

d) U broju 4 1977:

Savremeni problemi odbrambene politike — Fred Mulley, ministar odbrane V. Britanije;

Bezbednost zapadne Evrope s francuskog gledišta — prof. Jacques Ver-nant;

Pred Beograd 1977. Iskustva i rezultati ostvarivanja završnog dokumenta iz Helsinkija — Press-služba SRN;

Obuka generalštabnih oficira »Stepen D« — Urlich Czisnik, kap. freg.

Pregled aktuelnosti:

20 godina škole Bundesvera za unutrašnje rukovođenje — SAD: Program razoružanja i ljudska prava. Vojni budžet — Francuska: Inspekcija za rezervne jedinice i mobilizaciju. Izmene u obuci generalštabnih oficira. Kontrola saobraćaja u Lamanšu. Kadrovske promene u pomorskim arsenalima — Pravne posledice »vojničkog odbora« — Britanske beleške o odbrani — Jugoslavija: Da li će doći do proizvodnje atomske bombe? — NDR: Nove instrukcije za rad političkih organa u NNA — Beleške sa Bliskog i Srednjeg istoka — Mozambik: Isporučka oružja iz SSSR-a — Zair: Granični sukob sa Angolom — Beleške iz Azije: Kinesko-sovjetski pregovori o granici — Latinska Amerika: Bez vojne pomoći SAD — Brazil: Izgradnja industrije naoružanja.

e) U broju 5 1977:

O političko-strategijskoj raspravi u SAD — dr Hans Rühle;

Evropa u vojnopolitičkim planovima SAD, SSSR i Kine — Jürgen Ben-neck, rezervni general;

Razmišljanja o »zajedničkoj izvođenju vazdušnih operacija« u srednjoj Evropi — Werner Schmitz, rezervni general-potpukovnik;

Mere i sredstva NATO za savladivanje kriza — Rudolf Dzialas, rezervni pukovnik;

Vojnopolitički položaj Izraela — stanje i uzroci — Heinrich Zador;

30 godina gost između kontinenata — Problemi vezani za prisustvo SAD u Sredozemnom moru — Hubert Hü-bner;

Kadrovska politika i ocenjivanje — dr Gerhard Baumann;

Formiranje nove profesionalne etike oficira — Jörg Schulz-Trieglaff, kapetan.

Pregled aktuelnosti:

Kadrovske promene u Bundesveru — Vojni budžet — Izmene Zakona o voj-

noj obavezi — Ministar odbrane Leber u SAD — Leber: NATO strategija bez izmena — Francuska: Reorganizacija PVO. Reorganizacija inženjerskih jedinica. Apsolutna prednost za Miraž 2000 — Italija: Bela knjiga odbrane — Beleške o britanskoj odbrani — SAD: Smernice za pružanje vojne pomoći — MBFR: jedanaesti pregovori bez rezultata — NDR: Ministar odbrane Hoffmann o civilnoj odbrani. Vijetnamska vojna delegacija u istočnom Berlinu — SSSR: Novi nuklearni eksperiment — Beleške sa Bliskog i Srednjeg istoka — Beleške iz Afrike — Beleške iz Azije.

f) U broju 6 1977:

Taktičke novine u sovjetskoj vojnoj doktrini (I) — Phillip A. Karber;
Značaj južne Afrike za odbranu Zapada — Wolfgang Reith;
Izveštaj iz južne Afrike — Normann L. Dodd, pukovnik;
Uticao tehnike na taktiku 90-ih godina — Josef Goblirsch;
O vojnoj pedagogiji — prof. dr Franz Pöggeler;
Mir kao verovanje u spasenje? Razmišljanja o kritici neomarksističkog i takozvanog »kritičkog« istraživanja mira — Klaus Hornung;
»Vojnički moral« i »Vojnička etika« u NDR — Walter Rehm, rezervni major, dipl. politikolog.

Pregled aktuelnosti:

Helikopteri za protivtenkovsku odbranu — Civilna zaštita — Premeštanje 76. brigade SAD u Garistedt (kod Bremena) — Francuska: Vojna pomoć za Afriku — Norveška: Dugoročni plan razvoja oružanih snaga — Beleške o britanskoj odbrani — Španija: Politička aktivnost vojnih lica — SAD: Program naoružanja. Revizija vojne pomoći — Beleške sa Bliskog i Srednjeg istoka — Beleške iz Afrike — Južna Afrika: Ugroženost od sovjetskih pomorskih snaga — Beleške iz Azije — Panama: Pregovori o kanalu nezadovoljavajući.

g) U broju 7 1977:

Taktičke novine u sovjetskoj vojnoj doktrini (II) — Phillip A. Karber;
Privredna dostignuća SSSR-a kao odraz njegovih državnih ciljeva — dr Richard B. Foster;

Značaj hemijskih borbenih sredstava za koncepciju odbrane u periodu 1980—1990. sa aspekta SR Nemačke — Uwe Nerlich;

Južna Azija i njen strateški položaj — Maharaj K. Chopra, Nju Delhi;
Dve godine civilne službe u Austriji za vojne obveznike koji odbijaju da prime oružje — dr Günther Böhm, Beč;

Profesionalna oficirska etika — Hanno Graf v. Kielmansegg, rezervni potpukovnik;

»Unutrašnje rukovođenje« u armiji od sto hiljada ljudi — Friedrich Doepler, rezervni pukovnik.

Pregled aktuelnosti:

Novi sistem naoružanja — Manjak municije — Visoke škole Bundesvera — Civilna služba za vojne obveznike koji odbijaju da prime oružje — Francuska: Profesionalna armija ili armija vojnih obveznika. Ratno vazduhoplovstvo. Upotreba Pluton rakete u RV. Novi zadatak za Miraž IV — Beleške o britanskoj odbrani — Belgija: Oružane snage — Norveška: Koncepcija odbrane — Portugalija: Vojna pomoć — Turska: Kupovina naoružanja u SR Nemačkoj — SAD: Vojni budžet. Nove raketne bojeve glave. Ograničenje trgovine oružjem. Povlačenje trupa iz Koreje — Švajcarska: Vojna privreda. Sistem naoružanja za odbranu od niskoletućih aviona — Švedska: Dugoročni budžet za odbranu — Beleške sa Bliskog i Srednjeg istoka — Beleške iz Azije — Beleške iz Afrike.

h) U broju 8 1977:

Narodna odbrana u SR Nemačkoj — Podsticaji za njeno poboljšanje saalnog aspekta — Eberhard Fuhr;

Savremeno naoružanje KoV-a — Heinrich Meyer, rezervni brigadni general;

Helikopter u protivtenkovskoj odbrani združenih jedinica — Alfred Zängerle, potpukovnik;

Značaj Portugalije za NATO — Holger Heiko Hoelmann, major;

Razvoj francuske bezbednosne politike — H. de Nanteuil;

»Zemlja mirne sutrašnjice?« — Po vodom povlaćenja američkih kopnenih snaga iz Južne Koreje — Friedrich Wilhelm Schlomann;

Lik borca u kineskoj narodnooslobodilačkoj armiji — dr Rainer Reinhart; Vojna lica i politička aktivnost. Iskustva jednog opštinskog odbornika — Dieter Portner;

Lik dobrovoljca u Bundesveru — dipl. psiholog Norbert Schröpf i dipl. psiholog dr Josef Leifert.

Pregled aktuelnosti:

Potpisana novela Zakona o vojnoj obavezi — Francuska: Novine u naoružanju KoV. Reorganizacija artiljerije — Beleške o britanskoj odbrani — SAD: Program naoružanja i izvoz naoružanja. Odustajanje od proizvodnje bombardera B-1 — NATO i evropski komunizam — Ojačanje NATO vazduhoplovnim snagama SAD — NDR: O radu društva za sport i tehniku — masovne organizacije pod pokroviteljstvom NNA. Pomorske vežbe Varšavskog pakta — Poljska: Monografija o oružanim snagama — Varšavski pakt: Susret predstavnika. Manevri u Baltičkom moru — SSSR: Novi ustav. Polemika o novom američkom sistemu naoružanja. Protiv saradnje SAD-Norveška. Kritika francuske vojne politike — Beleške sa Bliskog i Srednjeg istoka — Beleške iz Afrike — Beleške iz Azije — Zahtevi u pogledu teritorijalnih voda — 10. konferencija ministara zemalja jugoistočne Azije (ASEAN).

l) U broju 9 1977:

O razvoju neutronskog oružja — dr Hubert Feigl;

Bezbednosna politika i privreda — Procena situacije u Evropi — Rudolf Bercht, rezervni pukovnik;

»Obrana koja pokriva prostoriju« i »operacije koje zahvataju prostoriju. Prilog diskusiji o strategiji — Hans-Joachim Löser, general-major u penziji;

O nedostacima metodike obrazovanja — prof. dr Hans-Dieter Bastian;

Tradicija i Bundesver — dr Eberhard Wagemann, general-major.

Pregled aktuelnosti:

Kadrovske promene u Bundesveru — Teritorijalne jedinice — SAD: Neutronsko oružje. Izjava povodom vesti o tobožnjem odustajanju od odbrane po pravcima — Francuska: Nuklearne oružane snage. Razvoj vojnopoličke situacije. Konceptija zastrašiva-

nja. Komunistička partija Francuske izjasnila se za nuklearno naoružanje — Danska: Dobrovoljačke jedinice na zadacima RM — Beleške o britanskoj odbrani — NDR: Vojni muzej NDR kao instrument politike — Švajcarska: Civilna zaštita — Beleške sa Bliskog i Srednjeg istoka — Izrael: Prvi američki avioni F-15 spremni za upotrebu — Beleške iz Afrike — Beleške iz Azije — Japanske nuklearne dileme — SEATO se predaje.

Austrijski vojni časopis donosi ove članke.

a) U broju 3 1977:

O planiranju naoružanja — Karl Majcen;

Problemi automatizovanog sistema komandovanja i rukovođenja u Glavnom štabu NATO u Evropi — Johannes Gerber, SRN;

Problem poznavanja eventualnog neprijatelja za armiju jedne male države — Kurt Landl;

Interkontinentalne balističke rakete (ICBM) — Strategija, kriteriji upotrebe i tehnički aspekti (I) — Friedrich Korkisch;

Nacionalna garda SAD. Prikazano na primeru jedne vojne jedinice u saveznoj državi Njujork — Raymond E. Bell;

PAA sistemi PVO — kvalitet ili kvantitet? — Johann Zimmermann;

Nemačka lovačka avijacija u odbrani Rajha 1942—1945 — Hermann Buchner / Heinz Magenheimer;

Međunarodne novosti — Franz Freistetter, pukovnik.

Vesti iz vojne politike:

Aktuelna privredna pitanja odbrane zemlje — Josef Sznahovich.

Pregled aktuelnosti:

Prilozi o opštoj odbrani zemlje.

Manevar jedinica II borbenog ešelo — Britanski doprinos odbrani NATO na — Raketni sistem zemlja-vazduh — SSSR: Maršal Kulikow i vojna nauka — SAD: Dobrovoljačka vojska i vojna obaveza — SRN: Izvoz naoružanja. O unutrašnjem rukovođenju — SAD: Problemi standardizacije u proizvodnji tenkova — NDR: Podoficiri pod ugovorom — Francuska: Proizvodnja i izvoz naoružanja. O razvoju Miraža 2000 — Izrael: Proizvodnja tenkova. Problemi izvoza naoružanja — Bliski istok: Vojni odnos snaga — Švajcarska: Izvoz naoružanja. Projekat novog borbenog švajcarskog tenka. Porodica tenkova. Jačanje protivtenkovske odbrane — SSSR: Naoružanje, organizacija i vojna doktrina oružanih snaga — SAD: Američki tenk M-60 A3. Javno mnjenje i upotreba oružanih snaga. Smanjeni izdaci za naoružanje. Novine u organizaciji i naoružanju divizije — SAD/SSSR: Poređenje izdataka za odbranu — Varšavski pakt: NATO i odnos snaga.

b) U broju 4 1977:

Politika bezbednosti i javno mnjenje — Johann Ellinger;

Politika bezbednosti i narodna odbrana u Švajcarskoj i Austriji. Upreradna studija s osvrtno na doprinos neutralne države obezbeđenju mira — Alfred Aebi, Švajcarska;

Granice vojnih intervencija — prof. Morris Janowitz, SAD;

Prostorna odbrana. Predlog novog odbrambenog koncepta NATO za 80-e godine — Hans-Joachim Löser, SRN;

Bliskoistočni sukobi u periodu od 1973. do 1977 Politička i vojna situacija — Mosche Meisels, Izrael;

Interkontinentalne balističke rakete (ICBM) — Strategija, kriteriji upotrebe i tehnički aspekti (II) — Friedrich Korkisch;

Informacioni sistem podataka i dokumenata. Problemi, struktura i primena — Friedrich Fritz;

Prilozi o onštjoj odbrani zemlje:
Manevar oružanih snaga Austrije.

Pregled aktuelnosti:

Ratna i krizna žarišta u Africi — KEBS: »Mere za stvaranje uzajamnog poverenja« — SAD: Izmene u or-

ganizaciji KoV. Nova organizacija divizije — SRN: Nabavka helikoptera za protivtenkovsku odbranu — Kina: Narodna armija i milicija — NDR: Podizanje nivoa borbene gotovosti — Finska: Težišta odbrambene politike — Francuska: Opšta vojna obaveza i profesionalna vojska. Nova organizacija I armijskog korpusa i teritorijalne organizacije — Izrael: Iz oblasti naoružanja — Švedska: Planiranje odbrane i privredne mere za odbranu zemlje. Izbor i zaštita aerodroma — Švajcarska: Zaštita tenkovskih jedinica. Vojna saradnja Švedske i Austrije — SSSR: 50 godina predvojničke obuke. Proizvodnja artiljerijskog oruđa — SSSR/Varšavski pakt: Manevar u južnoj Rusiji i vežba »Savet 77« — SAD: Razmatranje borbene doktrine američke armije. Obuka na sovjetskom naoružanju i uređajima — SAD/SSSR: Načela i tendencije razvoja naoružanja — Varšavski pakt: O obezbeđenju granica u centralnoj Evropi.

c) U broju 5 1977:

Doktrina odbrane — jedan aspekt austrijske bezbednosne politike — Wilhelm Kuntner;

Integracija armije u društvo. Teze o vojnoj politici — Walter Mayer;

Neutralitet, neutralnost i nesvrstanost — Heinz Vetschera;

Strategijski bombarder. Razvoj, kriteriji upotrebe i tehnički aspekti — Friedrich Korkisch;

Mađarska radnička milicija — Peter Gosztony, Švajcarska;

Rumunija pre 100 godina — sa savremenog gledišta — Johann Christoph Allmayer-Beck;

Palestinsko pitanje i OUN — Rudolf Agatner.

Pregled aktuelnosti:

Reorganizacija u švajcarskoj armiji — Italija: Odbrana zemlje i oružane snage — Humanitarno ratno pravo. Status borca i gerilski rat — Bliski istok između mira i rata — SRN: Nabavka 1800 tenkova Leopard 2. Razvoj mini-dirigovanog projektila (MINI-RPV). O visokim školama Bundesvera. Novela Zakona o vojnoj obavezi 1977 — NDR: Problemi protivtenkovske odbrane — Francuska: Vojna doktrina i atomsko naoružanje. Reorganizacija i armije. Izvoz aviona. Ojačanje flote u Indijskom okeanu. 32. pariska vazduhoplovna izložba — Izrael: He-

mijska borbena dejstva na manevrima. O naoružanju — Poljska: Klub rezervnih oficira — Švedska: Naoružanje u svetu. Izgradnja podzemnih skloništa — SSSR: Vojna nauka i razvoj oružanih snaga. Izmene taktičke i operativne doktrine — Južna Afrika: Bela knjiga odbrane za 1977 — SAD: Odnos snaga Istoka i Zapada. »Neutronske oružje: — SAD/SSSR: Korišćenje satelita u vojne svrhe.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Grčki opštevojni pregled donosi ove članke.

a) U broju 7 1977:

Opšti opis logike elektronskih računara — brigadni general D. Macukas; Načela rata kroz prizmu savremene vojne istorije — ppukovnik Georg Bakas;

Veza pomoću veštačkih satelita — major veze A. Vasis;

Vojna i politička analiza i pouke (kakvo se problemi izučavaju u pomorskoj Ratnoj školi SAD) — kapetan fregate D. Lismanis;

Grčka — duhovna domovina sveta — potporučnik Georg Valas;

Šta se može desiti usled privlačenja meseca od strane zemlje — pukovnik Kon. Spagadoru;

Slobodna vatra. Strategija oktobarskog rata 1973. godine — potpukovnik Ioan. Halovtis.

b) U broju 8 1977:

Vojni rok u Rusiji — kapetan bojnog broda Mario G. Simsa;

Kuda ide NATO — pukovnik Evgenios Aslanis;

Nova odbrambena doktrina Kopnene vojske SAD — major Teodoros Gulas; Oružane snage i društvo, doprinos oružanih snaga u tehnološkom razvoju — ppukovnik Dimitr. Smokovitis; Istočni problem — ppukovnik Stavros Kacijanis;

Studija o mogućnosti upotrebe nafte na većim odstojanjima — major Ioanis Kacimbu;

Supersile — major Teod Janucos;

Uvod u opštu psihologiju i psihologija dubine — major Anast. Janudas.

Italijanski vojni dvomesečni časopis kopnene vojske za informisanje i profesionalno osposobljavanje u toku 1977. godine donosi sledeće članke:

a) U broju 1 za 1977:

Kopnena vojska — analiza jedne stvarnosti: problemi i perspektive — general Andrea Viglione;

Italijanska odbrambena politika — potpukovnik Carlo Jean;

Logistika juče, danas, sutra — brigadni general Neri Loi;

Za ekonomičniju logističku organizaciju — potpukovnik Giancarlo Boccia;

Problemi protivavionske artiljerije — potpukovnik Salvatore Bellassai.

b) U broju 2 za 1977:

Priroda i tendencije sukoba u periodu 1945—1974. — brigadni general Armando Capurso;

Klauzevic u nuklearnoj eri — divizijski general Ugo Tarantini;

Ideje i teze Mao Ce Tunga o vojnim problemima — divizijski general Umberto Cappuzzo;

Automatizacija u kopnenoj vojsci — brigadni general Stelio Cortolezzis;

Razmišljanja o poznatom proebražaju Bundesvera — Marcandrea Da Mosto;

Čovek nasuprot ratu — kapetan Aldo Vinci.

c) U broju 3 za 1977:

Perspektive kopnene vojske — general Andreo Cucino;

Evropska stvarnost — ekonomska, politička i vojna komponenta — Nicola Accaria, dott. Paola Manti i pukovnik Flavio Guinzio;

Vojni problemi naše epohe — potpukovnik Carlo Jean;

Rezerva mehanizovane taktičke grupe — potpukovnik Ferruccio Botti.

d) U broju 4 za 1977:

Oružane snage i sigurnost — general Andrea Viglione;

Međunarodni odnosi kroz strategijsku prizmu — general Umberto Cappuzzo;
Savremena oklopna pešadija — potpukovnik Carlo Jean;

Reorganizacija francuskih kopnenih snaga — pukovnik Ludovico Lombardi;

Brigada 80-tih godina u okviru reorganizacije kopnene vojske Savezne Republike Nemačke — pukovnik Francesco Galdiolo;

Reorganizacija sovjetskih mehanizovanih i oklopnih jedinica — major Domenico de Maria;

Perspektive razvitka divizijskih struktura armije SAD — pukovnik Filiberto Bertolazzi;

Savremena municija za lako naoružanje — major Lorenzo Golino;

Iznenadenje i tehnika u vojnoj veštini — general Ciro Di Martino.

e) U broju 5 za 1977:

Sećanja na upotrebu združenih jedinica u odbrani — redakcijski članak;
Sadašnje stanje i budući izgled planinske brigade — pukovnik Luigi Manfredi;

Da li je hipoteza o dejstvima u planini još ostvarljiva — potpukovnik Ezio Sessich;

Dejstva na velikim visinama — potpukovnik Pier Giorgio Franzosi;

Novi zadaci planinskih (alpskih) jedinica — potpukovnik Gianfranco Zaro;
Planinske jedinice u teritorijalnim dejstvima — Carlo Bess;

Brdska artiljerija — kapetan Vincenzo Sampieri;

Vazдушna pokretljivost u planinskim uslovima — pukovnik Emidio Valente;

Problematika narodne odbrane uz podršku oružanih snaga — Dante Schietroma.